

НАПІВЗАБУТЕ: ВИТОКИ Й РЕАЛІЇ • Знай свій край

*А назви, назви,
Ніби ті скривали...*

З поезії

У поетичній і журналістській практиці нерідко використовують народні назви місця (вчені по-слуговуються терміном «топоніми»). Роблю це не тільки, аби точно означити необхідні історичні чи географічні реалії, але й виходжу із їх глибокого змісту. А ще, щоб зберегти для нащадків. Адже поряд з історизмами, архаїзмами вони через бездумну адміністративно-господарську діяльність чиновників умирають, на жаль, передчасно.

Найдошкульніше вдаряють по них процеси глобалізації й урбанізації, зникнення сіл і хуторів. Цих, за Гердером, «природних, унікальних перлин народного духу й моралі». Замість «урочища», «окраїна», «куток» чую й читаю, наприклад, недолугі «масив», «околиця», «зона» й т. ін. Не лише переселенці, а й місцеві молоді мешканці не знають названих місць села: річок-струмочків, історичних центрів поселень, давніх поховань, стертих із землі чи свідомості односельчан ідеологічним молохом «советизації» краю.

Не виплекаємо громадянина, українця-патріота, якщо збайдужілими очима дивитимемося на рідну землю. Вона ж бо не лише матінка-годувальниця, а й наш пракорінь і дзвінке джерело. І останній... причал. Довколишні лани, ліси, гаї, плеса названі пред-

ками для нас. Щоб не зростали німими. На їхніх раменах, образно кажучи, - снага, велич і краса поколінь.

Подаючи нижче урочища (названі місця села Карпилівки й пояснення до них, які збирав роками), сподіваюся, що започатковане продовжать небайдужі люди з інших сіл.

КАРПИЛІВКА – назва походить від першого поселенця на ім'я Карпо (Карпило). Перша згадка датована поземельним актом від 1798 р. Історичний центр села – Студін – Студянка – Студінки.

ВАЛОК – місцевість названа від здрібнілої форми іменника «вал». Знаходиться у північно-західній частині села.

ВАКАНЕЦЬ – вакантні (вільні) наділи землі, які мало село, та луки в урочищі Кошара й поблизу.

ВОЛОКА (ПОЛУВОЛОКА) – давні орні наділи землі в різних місцях од села. Відповідно, до 18 і 9 десятин (1 д. – дорівнювала 1,09 га).

ГОЛОДРАЇВКА – місцевість між селами Карпилівкою й Михайлівкою, де після «комісації» землі (1938 – 1939 рр.) селилися господарі з незаможних родин.

ДОДАТКИ, ПОМІРКИ, УРІЗКИ – невеликі площею ґрунти (від 0,5 д. і менші), які утворилися після землевпорядних робіт у різних місцях села.

ЗА КРУТИМ ГОРБОМ – місцина між колишніми хуторами Степана Гуменюка та Христофора Овчарука. Природне ут-

ворення на луці перестало існувати за колгоспного «господарювання».

ЗА КРИНИЦЕЮ – луг та пагорби, прилегли до джерел, які живлять холодноводний струмок Вербичку.

ЗАГРЕБЛЯ – лугова місцина, колись із греблею через потічок Безодню, який бере початок із Санькової криниці.

КОЗЬОНЩИНА – лісове угіддя на захід від села, яке було в користуванні держави.

КОРОЛІВ – поле й ліс, належні у свій час королівському фільварку. Прилягають до колишньої польської колонії Ядвипіль.

КОЛО ЯЦЕКА – урочище належало польському колоністу-осаднику з таким іменем.

КОШАРА (И) – назва походить від господарських споруд, належних фільварку Королів. У 1803р. знищені вогнем й опісля не відновлені. Зараз – громадське пасовище.

КРИВУЛЯ – земельний наділ чи лука звивистої форми. Поле з такою назвою було на колишніх Понібельських хуторах (тепер вул. Набережна), а луг – коло урочища Панського.

ЛОЗА – лука в центрі села, колись укрита лозою. Зараз – одне з громадських пасовищ.

**Олександр КОСТЮК,
краснавець,
с. Карпилівка**

(Продовження в наступному номері)

14 серпня 2015 р.

“Слово і час”

НАПІВЗАБУТЕ: ВИТОКИ Й РЕАЛІЇ

● Знай свій

(Закінчення. Поч. у № 31 за 2015 р.)

МОКРА ДОЛИНА – заболочений, меліорований в 1938 р. луг у східній частині села, прилеглий до автошляху Рівне – Луцьк. Тепер занедбаний.

ПАНСЬКЕ – угіддя з колись найродючішим у селі ґрунтом, яке належало панові Боянкевичу (управителі фільварку за санаційної Польщі Лізеровський, Новицький та Самковський). Зараз забудоване.

ПІД ВЕРБАМИ – сьогодні вул. Вербова. Назва етимологічно й топонімічно прозора.

ПЛЕСЦЕ – частина малородючої землі, обрамленої рослинністю. Іменоване за подібністю до водного плеса. Зараз тут сільська школа.

ПОНЕБЕЛЬСЬКІ ХУТОРИ – місцевість, де селилися хуторяни з сусіднього села Понебеля. Тепер вул. Набережна.

ПОСЕСІЯ – багатогектарне поле, яке за часів польської окупації України тривалий час орен-

дувалося.

ПРОВАЛЛЯ – заліснений глибокий яр із прилеглою ділянкою землі, власником яких у свій час був хуторянин Олександр Боярчук.

РОВЦІ – урочище, посмуговане рівцями (рівчаками). Межувало з колишньою колгоспною бригадою.

СЕЛО – місцевість, обрамлена вулицями Центральна та Лесі Українки. Тепер – центр села.

СЕРЕДНЬОХРЕСНА (СЕРЕДНЯ) – дорога до лісу, яка була посередині між двома іншими. Прилягає до громадського кладовища, продовження вул. Лесі Українки. Повністю не збереглася.

СТІНКА – має паралельну назву «За Ліском». Польова дорога, яка з півдня межує з урочищем Панське. Назва – від лісу, який дотикався до шляху, утворюючи зелену стіну. Знищений у першу світову війну.

СТУДІНКИ (СТУДІН, СТУДЯНКА) – за народними перека-

зами – містечко-фортеця, засноване на поч. XVI ст. Задokumentоване письмово 1704 р. Назва від «студня» - криниця (і), які на заході поселення. Тепер вул. Шевченка з прилеглими землями.

У БЕРЕГАХ – луки обабіч струмка Безодні. Простяглися від урочища Загреблі до Санькового джерела.

ХУТІР (И) – хутори, започатковані в 1938 р., які тепер на заході межують із фермерськими землями.

ЦЕГЕЛЬНЯ – місцевість біля оселі Миколи Саливончика, де три століття тому діяли цегельня та гончарне виробництво.

ЯДВИПІЛЬ – назва від імені «Ядвига» і слова «піль». У 30-40 рр. XX ст. – колонія польських осадників (військових відставників). Зараз поселення практично відсутнє.

Олександр КОСТЮК,
краснавець,
с. Карпилівка